

Корженівська Н. Л.^{*}, Пономаренко Є. О.

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет», вул. Шевченка, 12,

м. Кам'янець-Подільський, 32316, Україна

*e-mail: korzhenivskanl@pdatu.edu.ua

ЕНЕРГЕТИЧНІ КУЛЬТУРИ ЯК РУШІЙ РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ: АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

В умовах сучасних викликів, пов'язаних із енергетичною кризою, зростанням цін на традиційні енергоносії, зниженням якості ґрунтів та загрозами національній і регіональній економічній безпеці, питання переходу на відновлювальні джерела енергії набуває особливої актуальності. Серед перспектив розвитку культивування так званих енергетичних культур, тобто рослин, які можна перетворювати на тверде, рідке чи газоподібне біопаливо. Такий підхід поєднує галузі енергетики, аграрного виробництва, екології та регіонального розвитку, що створює синергію та може стати вагомим чинником економічної безпеки в регіонах.

Світова енергетика історично формувалася й надалі розвивається в тісному взаємозв'язку з географічними, економічними та соціальними особливостями окремих регіонів. На тлі загострення проблем енергетичної незалежності та необхідності переходу до сталого розвитку, Україна дедалі більше звертає увагу на використання відновлювальних джерел енергії. Серед них біоенергетика, зокрема виробництво енергії з енергетичних культур, має значний потенціал для розвитку як на національному, так і регіональному рівнях. Енергетичні культури, такі як міскантус, енергетична верба, топінамбур, ріпак, сорго тощо, є джерелом сировини для отримання твердого, рідкого та газоподібного біопалива.

Для об'єктивного аналізу розвитку енергетичних культур слід застосовувати набір індикаторів, зокрема площі під ними, біомаса на одиницю площі, затрати виробництва, кількість нових робочих місць, обсяги інвестицій тощо. Сукупний аналіз цих індикаторів дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності біоенергетичного сектору, оптимізацію використання аграрного потенціалу, формування конкурентоспроможної моделі місцевої енергетики та зміцнення економічної безпеки регіону. Водночас, системне спостереження за динамікою зазначених показників дає змогу оперативно виявляти проблемні зони, прогнозувати ризики та адаптувати політику підтримки відповідно до поточних умов соціально-економічного середовища.

Важливо, що вирощування енергетичних культур формує ланцюг доданої вартості на місцевому рівні від агровиробництва до енергетичної генерації. Це означає, що значна частина економічних вигод

залишаються в межах регіону. Такий підхід не лише підвищує енергетичну самодостатність громад, але й зміцнює їх економічну стійкість у довгостроковій перспективі.

Серед ключових технологій, що сприяють енергетичному переходу, особливо перспективними є системи для зберігання й акумуляції енергії. Їх інтеграція в енергетичну систему регіону, зокрема в комбінації з енергетичними культурами, є потужним інструментом зміцнення економічної безпеки. Це створює умови для розвитку кластерного підходу до енергетичної безпеки: вирощування біомаси, її переробка в енергію, збереження в акумулюючих системах і подальше використання, що має на меті оптимізувати витрати та підвищити ефективність використання місцевих ресурсів.

Отже, енергетичні культури постають не просто альтернативою традиційним джерелам енергії, а комплексним інструментом для розвитку місцевого господарства, покращення стану ґрунтів, збільшення зайнятості та зміцнення енергетичної й економічної безпеки регіонів. У поєднанні з сучасними системами накопичення енергії, цифровими технологіями управління та державними стимулами, вони можуть стати основою нової моделі децентралізованої, стійкої та ефективної енергетики, орієнтованої на місцеві ресурси та потреби.

Криштофор Г. О.

*Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», вул. Героїв Оборони, 10,
м. Київ, 03127, Україна
e-mail: galinakryshstofor@gmail.com*

СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ ПЛОДОВИХ ТА ЯГІДНИХ КУЛЬТУР

Ефективне функціонування промислового садівництва неможливе без надійної основи – якісного садивного матеріалу. Садивний матеріал є головним чинником формування високопродуктивних і довговічних насаджень, що відповідають сучасним вимогам ринку, є стійкими до хвороб та шкідників, зміни клімату тощо. Проте, розсадництво в Україні стикається з низкою системних проблем, вплив яких ускладнює залучення інвестицій, гальмує технологічне оновлення виробництва та знижує конкурентоспроможність українського садивного матеріалу як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

За останні роки в Україні спостерігається стійка тенденція до скорочення площ, зайнятих під вирощування садивного матеріалу плодкових і ягідних культур. Якщо у 2017 році вони становили близько 411,1 га, то у 2024 році зменшилися до 78,1 га, тобто на 81%. Зокрема,